

C S

Csorba Győző Lélek és ősz

G

Y

Magvető

Csorba Győző jelentős költőnk. Pécsett él, szerényen, nem sokat hallatva magáról. Ez is oka, hogy az irodalmi közvélemény nem eléggé ismeri, és főként nem érdeme szerint becsüli.

Új kötetéről ő maga ezt mondja:

„Én a költészetet mindig valamiféle élni-segítő erőnek tartottam és tartom. Segít nekem, mert kimondja, s így feloldja feszültségeimet, és segít másoknak, mert kimondja helyettük is, mert nevet ad, s ezzel helyre tesz, építi a rendet. A rend pedig az élet egyik legfőbb oltalmazója.

Mikorra egy kötet összeáll, s pláne mikorra megjelenik, addigra a költő már túl van rajta: új problémák izgatják, új tájakon jár. De versei igazán mégiscsak a kötetben vizsgáznak, s ezért nyilván nem közömbös számára a fogadtatás. Érdeklődéssel várom én is az olvasók bizonyítványát: mit tudtak kapni tőlem.

Ez a kötet hetedik verseskönyvem. Túl az ötvenen, mindez nem látszik soknak. Legyen mentségem, hogy halálosan komolyan veszem a versírást: borzadva rajongok érte. Az ilyesfajta alkat viszont ritkán szokott bőven termő lenni.”

Csorba Győző · Lélek és ősz

Ellenpontok

Család

Fordított kígyó

Lélek és ősz

PB 11082

Csorba Győző

Lélek és Ősz

Magvető Könyvkiadó

Budapest 1968

A Magyar Könyvtár
közvetlen olvasó-
i és részletei

108.912

Csorba Győző

Csorba Győző Könyvtár

B 0 0 0 0 2 8 4 7 6 5

A kötet tipográfiája, védőborítója és kötésterve
Mayer Gyula diplomamunkája
a lipcsei Grafikai és Könyvművészeti Főiskolán

© Csorba Győző, 1968

Ellenpontok

Ritmus, rend, zene

Így szabálytalanul szabályos.
A kis káosz nagy geometria.
Görbe ágak közt görbe szél,
örvény a lélek mélyein,
alvás, evés, szeretkezés,
henyélés, munka: ködgomoly,
nyúló, forgó, magába botló,
hunyaszkodó, erőszakos,
földön fekvő, ágaskodó,
s mind együtt: ritmus, rend, zene.

Szívig hat a csecsemő sírás,
velőkig a halálüvöltés,
ez is, az is forгат, zilál.
Káprázatos, mi van a réten,
lapulevél-árnyéknyi réten,
egy csöppnyi vízben, fönt az ūrben,
macskaszemben és kutyaorrbán,
népek meg emberek között,
évszázadok árkaiban:
zűrzavar — ritmus, rend, zene.

Holnap vajon mi lesz velem?
Dzsungel-ösvényen értem eddig:
eleven örömök, bajok
fújtak rám fagyot, meleget;
kardok kísérték és ölek,
szövetségek és árulások,
kibuggyanó vér s kacagás.
Akármi lesz holnap velem,
valahány béke, háború:
a vége: ritmus, rend, zene.

A test csodái

Tevékeny zűrzavar, ha rendje megbicsaklik:
kések, török, csigák észvesztett kergülése,
eleven, sürgeteg izmok, tagok hűdése,
sok csöpp szennyvíz-patak, mely árkából kisiklik;

egyetlen bőriszák szűk éjjelébe gyűrve
hibbant irtózata percnek, történelemnek,
vér-kásás harcterek, széjjelszakadt kötelmek,
pietà, állatok, rabságba kényszerülve.

S kölykök karácsonyi szíve is, óceánok
bősége, működés, mely zene már magában,
csillagok, csillagok, határtalan világok.

Lélekké is bomol a pete az anyában,
s női olyan új virág, melynek illata, szirma
együtt-mozdul a szél örök fuvallatában.

Villanások

1.

Ha másokkal fölétetem,
akkor lesz élő életem.

2.

Meddig gazdagodhat az ember?
Ontja kincsét a szív s az elme:
anyaméhek folyton teherben,
forr a hím-titkok gerjedelme.

3.

A szülőágy s a sírhely tengelye —
Ki tágabb, ki szűkebb körben forog.
S nem mindegy-e, mi porlad el vele:
szikrázó elme, borkarcos torok?

4.

Örökélet, paradicsom —
Ott már nincsen eszem-iszom,
nincs a nőnek combja, melle.
— Ó, csak bár örök ne lenne!

Igénytelen Faust

Oly szép vagy, pillanat, ne menj tovább,
maradj, ne menj tovább!

— hajtom, nyögöm mohón, igénytelen Faust,
a szürke, rongyos pillanatnak is.

Mert gyorsul az idő,
és mégsincs jobb jó, mint az élet,
s mégsincs rosszabb rossz, mint hogy elszalad.

Ellenpontok

Fulladás örvény szöglet ájulat
fűrész nyál vér fog-reccsenés epe
verem bűz rács hörgés roncs dög cafat
por sár por sár por és sem én se te

Bársony csók öl pár bimbó kézfogás
kalász gyermek fészek dal lepke víz
álom hullám pehely szív biztatás
fény nap fény nap fény és én is te is

Fulladás bársony ájulat szírom
fűrész kalász verem víz lepke vér
por fény por fény nap sár nap sár s megint

Sem én se te s én is te is korom-
s hó-csíkok közt roskadva s könnyedén
botolnak és táncolnak lépteink.

Jön az angyal

Hát jön az angyal jön az angyal
jön s tanúkat hallgat ki rólam

Mi lesz ha szólal majd a csengő?
Szégyenkezve megyek a fához
gavallérságot és kegyelmet
látok nevem mögé kirakva

Hát jön az angyal jön az angyal
talán felém is elvetődik
ágyam szélére ül fehérén
fehér parázs tűz dől belőle
átüt rajtam fölgyújt kiéget

S a tanúk hiába dohognak
gyerekszívvvel megyek a fához.

Kifelé

Kanyar és vissza (a gödör
közel már) aligha lehet
(közel a bőgyomrú gödör)
Hát elvégeztetett

Fázni kezdek kívül belül
s nem gyúl tűz ellene
Mentekezik a hús de a
csont sem bír majd vele

A magam fészkévé tevél
leszek a magam ordasa
A ledőlőt nyugság helyett mi várja?
a lélek kardvasa

Ki-nem-nézett tekintetet
ki-nem-bomlott mosolyt
látnak majd rajtam felemás bizalmat
és homogén iszonyt

Ez is út persze pálya sors
S magányos-e ki maga van?
Vagy őt ringatja-e a nap
legforróbb sugaraiban?

S visszhangos vak lépései
győzelmi marsként zengenek
érdemrendként virítanak
mellén a nyílt sebek?

Kakasszót várva

Méltatlan éjszakák rácsaiba bezárva,
midőn a test levében hánytorog,
s kelnek zugaiból időtlen bánatok,
botolnak csapatostul a hunyt szem fókuszába,
pucéran, sőt a húst, a húst is már rühellve,
a mentséget, melyet rájuk tapaszt a félsz:
fogadja a szív rebbenő türelme
a kényszerű leckéztetést.

Beszélnek a halottak, s beszélnek a halandók.
Az életté kitágult pillanatban
a két határ egymásba csattan,
vallatja a kezét magasba tartót,
ki magát már megadná kegyelemre,
de nincs, aki kegyelmet adjon.
Kakasszót vár, hogy űzze szerte
lidérceit, hogy örök kárt ne valljon. —

Inkább álom! Tünékeny szövetében
a katasztrófák is ragyognak.
Inkább álom! Kiűzetés előtti éden
a rendelt kárhozottnak,
holott a szem, a száj, a fül
dolgát nyomok nélkül végezheti,
s a világot, mely visszavárja rendületlenül,
nyugton felhők közé eresztheti.

Jobb ha előbb

Dolgaim nehezednek bonyolódnak
de legyenek csak az én dolgaim

Döng már felém a Rendező
aki engem leránt beföd
simára söpri felettem a földet

Lépjenek arrébb véreim
és minden önkéntes kísérőm
lépjen velük lépjen velük

Mire jó a szükséges kőfalat
porladni hagyni mire jó
szívvel tömni a réseket?
A szívnek saját útjai
vannak mert saját lábai
Jobb ha előbb jobb ha előbb

Ha meleg kell majd lesz nekem
más melegére ne szoruljak

Közönyösebben mint az éji
csapadéktalan felhővonulást
úgy nézzem életem
rongy meteorológiáját

Dolgaim nehezednek bonyolódnak:
szeretnék méltó lenni dolgaimhoz

A felnőtt nem kíván gügyögni.

Mentség

Rólad a léten-túlira
vagy ha az innenire akkor a
tárgyira a személytelenre
vágyik szemem fülem figyelme

Tovább nem próbálkozhatom
tornyaim helyén végig csupa rom
Erőm nyilván újat emelni
sem omlásuk nincs elviselni

Vagy velejéig változatlant
dallamában másíthatatlant
hűségeset miként a rendje

vagy a keret kemény fegyelmét
csak benne a forgó szerencsét
soha pehelyként szélbe vetve.

Rendhagyó napok

Kizökkent az idő: felemás, rendhagyó, hiteltelen. Átmeneti. Olyan, amikor semmi sem látszik véglegesnek, amikor nem is illik, nem is szokás véglegeset tenni. Azt mondja ilyenkor az ember: „Járok-kelek, beszélek, csinálom ezt-azt, de csak azért, mert élek. Mégis úgy, hogy szavaim és cselekedeteim se okok, se következmények ne legyenek.”

Üresjárat-napok, üresjárat órák.

Az éjjel meghalt egy fiatal férfi. Nagyon komolyan, nagyon véglegesen, semmiféle szokásra, illendőségre nem hederítve.

S az idő, lám, nem zökkent vissza, nem igyekszik rendjével igazolni e szörnyű véglegességet.

Nő kutyával

„Neked négy lábad van, könnyen szaladsz”
— szólt egy nő félhangon, tréfálva szinte
az útjában fickándoó kutyához,
míg két mankóval küszködött, cipelte
rokkant testét, s lihegve meg-megállt
az őszi sétány sugaraiban.

Kiűzetés

Hívnának vissza a virágok
a szelid állatok a súlyos
gyümölcsök a rezgő szelek
hívnák a törvényes lakót
ki evett-ivott boldogan
kedvére kezdte s hagyta abba
nem történt semmi sem vele
s úgy aludt mint a gyermekek

Míg távozom csak görbe vállam
csuklott fejem támaszt gyanút
jogaimban hisznek tovább

De jaj látnák egyszer szemem
az iszonyú tudást a rémek
jeleit bogaraiban
ártatlanoknak bírhatatlant
amitől vacognak az esték
kerengő madarak lehullnak
az út lúdbőrzik mély üres
visszhangok kelnek mindenünnen
s ami fölfalja maga ellen
a fészket a simogató
asszonykezet a dolgokon
csillámló jótékony szivárványt:

akkor többé nem kellenék.

Philémon és Baukisz

A teraszra kilép öregesen
A gazda lent
a szőlőben motozgat
Apjuk kiáltja
apjuk kiáltja egyre hangosabban
Mindegy felel a vén vagy nem felel:
háta mögül
a csukott ajtó másik oldaláról
a szobák zegzugaiból
az üresség üvölt a csend üvölt.

Gyermeki bölcsességem

Hej ez az édes és savanykás
szeptemberi szag:
gyomok alatt
a nyirkos föld szaga! —

Sírokat ástak föl, kriptákat bontogattak,
szivacsos, sárga csontokat
emeltek ki a fényre.
Alig voltam tízéves.
Hej ez a szag!

Akkori bölcsességem!
Fogtam koponya gömbjét,
ujjperecek
miniatűrjeit,
lyukas gerinc-korongokat.
Fogtam, ledobtam, továbbbirationodtam
az élet tárgyaitól
az élet tárgyaihoz.

Ma ez az édes és savanykás
szeptemberi szag
szívemre fonódik,
elkülönít, tagol,
börtönbe rekeszt,
a halált idézi.

Gyermeki bölcsességem
hova lett?

Hazafelé

A jégpályáról zene szólt,
hó pillézett, szép este volt.
Egy házból hullaszállítóba raktak
egy lepedő-fehér, csöndes halottat.

Két metamorfózis

I.

Izgalmas akkor lesz valóban
mikor kicsiny
határain széthullanak majd
és ezerféleképpen
kerengék-mozgok a világban
mint föld a földben víz a vízben
féreg a féregben mint lég a légben
a mostinál sokkal hatalmasabb
rend és törvény szerint.

II.

Csata után széjjelszórt tollesomók:
a macska gerlicét evett
Most gerle nincs
a gerle macska lett
s a macska
mégse tud röpülni.

Lámpás

Az éj tenyészte elégséges magának
Nemző s öl egyaránt mikor még semmi sem volt
s mikor már semmi sem lesz ő szült és szül rakásra

Meg kell halni ó meg kell halni
Sziget az élet tenger a halál
ó tenger a halál

Sötétbe szúr a lámpás keresi a sötétet —

Nem az egészségesnek kell a gyógyszer
Apró győzelmek koszorúi könnyen
elhervadnak apró hallelujákból
könnyen lehet sirató

Dicsértessék a lámpás mely a sötétbe szúr
s nem a fényben világít nem a fénynek
Dicsértessék a lámpás ha sugár-csápjai
az éjszaka falán tapogatóznak

Csonkulni másokért az az igazi épség.

Négy napja-éje

Kevesek közt se — egymagamban
négy napja-éje szólatatlan
néhányak társa a magányban
váratlan társakra találtam:
megjelöletlen mindenekre
jóismerős idegenekre
kövekre fákra csillagokra
kölykökre nőkre férfiakra
utakra házakra esőkre
madarakra szitakötőkre —

S négy napja-éje szólatatlant
szólítanak most fogyhatatlan
s én boldogan lényem kibontva
lesem mit hogy ki és mi mondja:
a csillagok kristály-beszédét
az esők cinkos zümmögését
ingó gőgjét a férfiaknak
türelmét a tiport utaknak
a kő érdes szavát a kőtől
a nő édes szavát a nőtől
csak a magáét mindahánytól
nem az enyém sokféle szájból:

s doromboló szívem a tiszta
közös nyelvet tanulja vissza.

Egy szerkesztőre

Ej, inkább piros ceruza
volna kezedben, s dolgozat-halom
előtted. Mért nyúlsz felnőtt emberek
dolgához, angyalom?

X kell neked, nem én, nem én,
és Y meg Z és más *nagyok*.
Igaz! Hát mit tehetsz, csóró legény?
Kéz kezet mos! Kezed meg? — Hagyjuk ezt!

Építéd önnön szégyened:
mert bocsánatos bűn a butaság,
de benned ölre megy vele a gazság,
s folyton nyakára hág.

Bogácsné és a púp

Bogácsné, ugyebár, Bogács-
né sétálni viszi
púpját. Ez nála szokás,
és, ugyebár, megteheti.

Hatlövetű a zsebében,
ugyebár, megteheti,
s aki rásandít, hevében:
puff! — volt-nincs — lelövi.

Bogácsné, ugyebár, Bogács-
né kész földi csoda.
Ily csúf kukacoskodást
nem hagyhat annyiba.

Aki rásandít, hevében:
puff! — mondom — lelövi,
s otthagyja saját levében,
ugyebár, megteheti.

Bogácsnét, ugyebár, Bogács-
nét, mig hatlövetű
a hatlövetű, pimaszkodás
nem sértheti, — egyszerű.

Csak hódolat, csodálkozás,
ünneplés jár ki neki,
ha púpját, ugyebár, Bogács-
né sétálni viszi.

Vázlatok portrékhöz

1.

Kicsi szemétdomb, kis kakas,
kis tyúknép, kicsi rang.

S az istennek se lesz nagyobb,
csak a hang, csak a hang.

2.

Majd belejön — mondják — mint kiskutya az ugatásba.
Meglehet: ehhez már hangja, pofája van is.

3.

Nagy vagy, nagy ám,
s azt gondolod,
bízvást lehetnél
még nagyobb.
Erőlködöl hát,
s nő: — szagod.

4.

Mihelyt a köldökön alul van:
az ám a téma, ugye, gurman?
Világ, sors, béke, háború
s egyéb ilyesmi: — rongy, smafu.

5.

Jó hajcsár vagy, s tudsz, hogyha kell, szavalni.
Úgy véled, ez már épp elég:
dosztig kijár vedelni, falni.

6.

Mukkan: ráordítsz; megmoccan: fejbe suhintod.

S „Éljen az emberi jog!” — fröcsköli folyton a szád.

7.

Mint ahogy a madár dalol,

szél fúj, felhő repül:

úgy hazudik, oly természetesen

s oly menthetetlenül.

(1948—1967)

Példa

Már reggel óta figyelem
a legyet az ablaküvegen:

a táblán körbe-körbejár
kicsit elszáll majd visszaszáll

zizzen koppan sohase pihen
a légy az ablaküvegen —

Kint aranyősz gyöngécske nap
dajkálja a tört virágokat

és kék kék kék határtalan
a hársnak is kék árnya van

Odamenne a légy hajózni igen
a kék ég tág kékségeiben

Ereje fogy de vágya nem
csak zizereg zuppan szüntelen

és írja a példát írja nekem
a légy az ablaküvegen.

Küszöb

A szervek, haj, romolni kezdenek,
s a működésük botlik egyre-másra!
Kudarcaim majd megdermesztenek?
Vagy most bomlik ki lelkem látomása?

S a szétzilált rend örvénye fölé
hibátlanul, tarkán, ifjú derűvel
— lép-gyökerű virág az ég felé —
sárból, bűzből szivárvány boltja ível?

Ne ő engem, én őt veszítsem el,
én őt: a testet, s úgy, hogy el ne vesszék:
induljon új utakra nélkülem,
fogja tevékenységre más szövetség.

Én meg mint szellem és szív és szavak
tovább dobogva és tovább lobogva
keressek földönjáró társakat,
emelni arcukat a csillagokba.

Verseim sorsa

Mikor már véreim nem védenek,
s azok se, kik még emberként szerettek:
lesznek-e akkor is, kik kézbe vesznek,
olvasnak, emlegetnek, értenek?

Nyilván piszkos kis önzés volna, ha
a magam étkét, magam italát
tukmálnám más földű-egű világ
más-éhű, más-szomjú lakóira.

Ne maradjon belőlem semmi több,
csak amit élő érdeke szerint
táplálékként őriz meg az utókor.

S amire nem lesz majd szüksége, mint
szemét pusztuljon a szemét között,
kerüljön illendő helyére jókor.

Ideje lenne

Kísértetek a szívben, de a szájon
szép rend, világosság. — Milyen kapu
nyílhat az izzó, tüskésdrót-magányon,
hogy megszűnjék e fojtott háború?

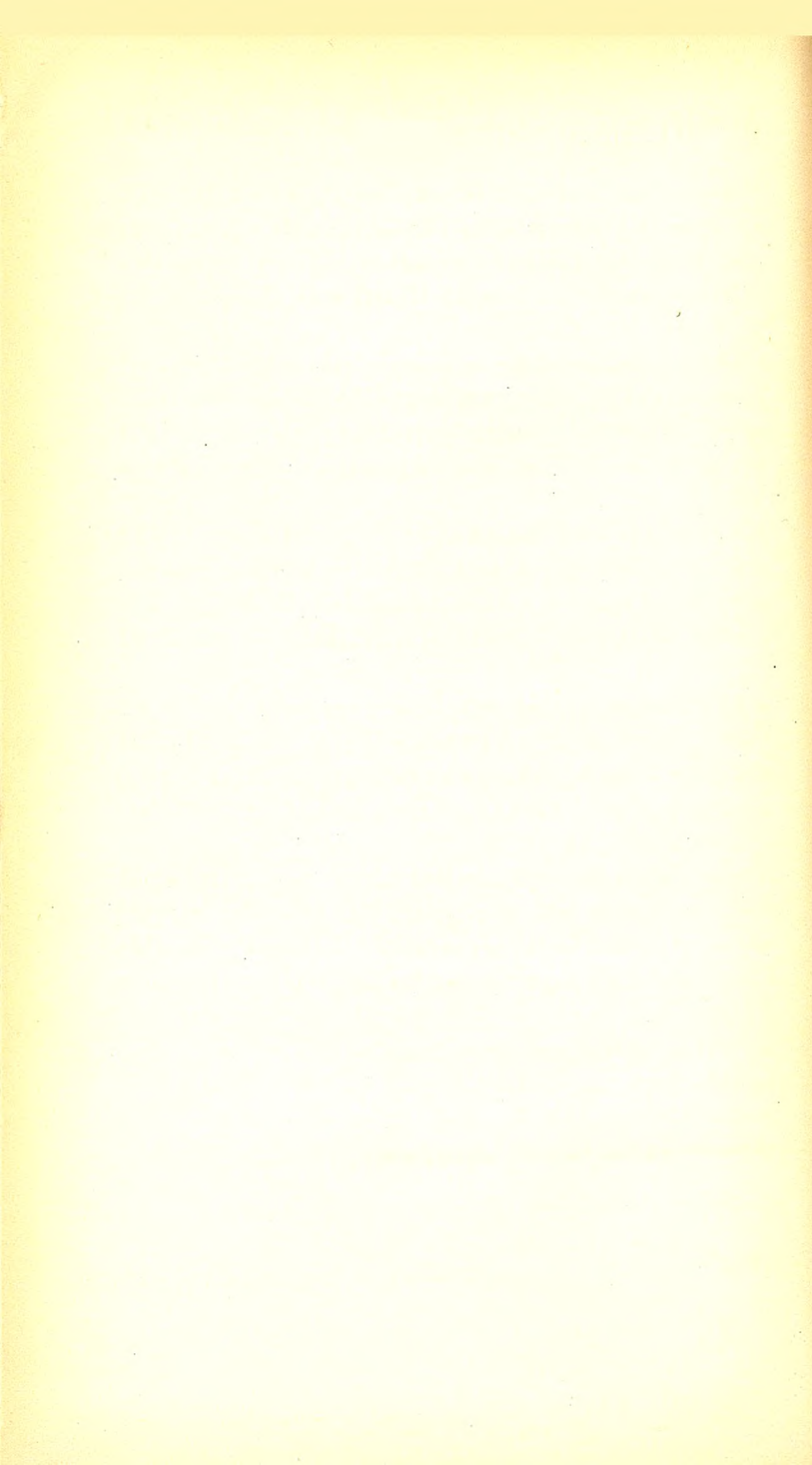
Ki vetett külső sötétségre engem?
Miért csak kőfal védi hátamat?
Emberi fészek enyhében születtem,
nőttömben kotlós-szárnyú ég takart.

Fülem mikor kezdett nem hallani?
Szavam mikor kezdték nem érteni?
Hol kezdtek útjaink széthajlani?
Lépéseim hol kezdtem véteni?

Az ég s a szívem egyre szűkszavúbb.
Ha még felelnek, nyűgösen teszik:
folyton sutább, riasztóbb válaszuk,
csak üresítenek, velőm eszik.

Ideje lenne, hogy visszataláljak,
fogytán erőim, az akol-meleg
oldó ölébe a hadból kiszálljak,
gyógyuljak és nyugodjam végre meg.

Család

Kodály

Mikoron már a sírásók jártak,
s a gyávák rendre halálra váltak,
meg-meginogtak szintén a bátrak,
mikoron nyelv és torok már kiszáradt,

tetőgerendánk roskadt recsegve,
ablakainkat jég ökle verte,
sovány falatunk iszonyat ette,
sőt gyakran azt is szájunkból kivette,

mikoron a jó, erős bizalmat,
a bennünk élőt úgyis, ha hallgat,
nem bírták szóra semmi hatalmak,
s kötél adott vagy vándorbot nyugalmat:

a háborgónak, némán nyögőnek
fülébe vágott mentőn az ének,
hangja a kinnak, hangja az éjnek,
a sarjú kedvnek, a makacs reménynek;

fülébe vágott forrón a hangod,
kiálthatott már, aki szorongott,
nevén nevezted benne a gondot,
előtte mondtad, amit végre mondott.

És lett az ország országnyi zengő,
hangos liget, nagy mesebeli erdő,
s akár ujjongó, akár kesergő,
támadt szavad rá, erre, arra kellő;

támadt szavad rá borús, virágos,
szelid-zúgású és áradásos:
csöng a gyerekszáj, dobban a táncos,
harsan a Psalmus, mesél Hány János;

harsan, mesél, csöng örökre most már,
mert véghezvitted, amibe fogtál,
s úgy mentél el, hogy megállapodtál
a múlhatatlan fényű csillagoknál.

Franz Kafka: Levelek Milénához

A szörnyeteg világba
a szörnyeteg világot csont-vállán hordozó
ifjú zsidó férfihoz aki vén volt
vén mint az őszövetség
és húsába szívébe homlokára
Angst ez a szó volt írva
jöttek a levelek
jöttek Miléna levelei jöttek

S a vért ökrendő férfi szegény belőlük
tanulta meg a fészket a napot
a virágot a gyermek erejét

Jöttek Miléna levelei jöttek
s mentek Franz Kafka levelei mentek
mentek és búgtak
olykor fuldokoltak
annyira fölgyűlt bennük az öröm

Ha arra gondolt „emberek”
már-már középük gondolta magát
s az iszonyatos jegyeket
az *átváltozás* féreg-jegyeit
lassan nem érezte magán
Ha arra gondolt „élet”
már-már szépséget is látott belé
s a *szorongást* is kezdte elviselni
de ezt az egyet
ezt csak Miléna leveleivel

Majd később ritkultak a levelek
és feketedtek és erőtlenedtek
üldözött madarak az alkonyatban
Franz egyre jobban tudta hogy
nem jut soha be

mert a *szorongás* étkes dúvadak
falkájává elevenült
és védtelennek föl zabálta
húsát vérét idegeit.

Rousseau a vámos

A költő mûzsája az én mûzsám is egyben
őrangyalom bár szárnya nincs de van
két erős csípeje két erős karja így én
nyugodtan munkálkodhatom festhetem fáimat
sziklakő-törzseikkel paizs-leveleikkel
festhetem virágaimat kemény fém-szirmaikkal

Voltaképp majdnem minden jó és helyénvaló
de vásznon még jobb még helyénvalóbb
Jadwiga dzsungel-sűrűben fekszik ruhátlanul
s a vadak szeme átlobog a forró félhomályon
ám agyukra nem dől a vér ám karmaik
puhán pihennek mintha álmaikban

Kavarog színt vált szétesik új rendbe gyűlik
köröttem a világ könnyű-hab-illanékony
Sok arca nagyszerű méltó hogy el ne múlják
Én a vámos felsőbb parancs szerint amit tudok
megőrzöm: jónéhány elvillanó
pillanat hab-húsát kővé kövesztve

Művészet kép komolytalan ha külön ügy külön dolog
Nem képeket csinálok nem is művészetet:
az egyenrangú létezőket egyenrangúkkal gazdagítom
felsőbb parancsra a teremtésnek segítek
Vámházamtól búcsúznom kellett itt vagyok
töméredek munka vár de a mûzsa erős erős leszek.

Bátyám beteg

Megint egy darab ég készül leszakadni,
fázósabb világban készülök maradni:
a harmadik bátyám készül idehagyni,
sírjaim készülnek tovább szaporodni.

Míg járva a földön, bár olykor elesve,
de jó volna addig sose keseregve,
nem így: epe-enni reggel-délben-este,
virrasztani szemem éjente veresre.

Szeretet

A legyeket csapóval gyilkolom,
az esti lepkéket meg ujjaimmal.

Kislányom tenyerébe szálka ment:
holnap feltétlen orvoshoz viszem.

Család

Ha kereslek tudom hol vagytok
egy csomóban meg is talállak
Ez majdnem olyan mintha veletek

Lesz hogy térdig lekopna lábam
lesz hogy térdig kophatna mégsem
lesz hogy lábam se lesz már
s lesz hogy már ti se lesztek.

Otthon Három lány

Megnőnek e kölyök fenyők
az ablak előtt őrt állnak s benéznek
Tíz év húsz év
Ó e fészek!

Kopog az első idegen
az első megy vele
bekopog szól a második
megy a másik vele
bekopog szól a harmadik
még egy elmegy vele
Talán a halál is kopog
akit hív megy vele

Benéznek a kamasz fenyők
Mire néznek?
A falak hűtlenek
Ó e fészek

Ó e fészek
lesz fészke másnak
S arra is ó
a vén fenyők
majd arra is éppúgy vigyáznak.

Változat egy Li Taj-po-versre

Itthon vagyok a szokott ágy ölében.
A szomszédos szobákban feleségem
és lányaim, álomba hullva mélyen.

Bedől a holdfény, padlómra csorog.
Arcom megrándul — hazagondolok.

Bolyongó

M.-nak

Csak tövis tüske mindenütt sehol gyümölcs sehol virág
Az oltalom vitézei most támadnak és sértenek
céljuk-veszetten tépik a selyem-nappalt a selyem-éjt
a selyem-szellőt mely virágért szökött eddig közénk
gyümölcsért szökött simogatni őket illatukkal rakódni
aztán elvinni hírük az evangélium-éhezőknek
Csak tövis tüske

A selyem-bőrű asszonyt karjukba lökte
egy várhatatlan robbanás évmilliók makacs kanócán
nászagyak sírok szerelmi lihegés rög-dobaj
gyanútlan mérföldkövei között közeledő

A selyem-bőrű asszony ím forrásvidékké változott
vércsermelyek vérpatakok forrásvidéke teste-lelke

Csak sötétség titoktalan csodátlan
zugok rekeszek hangok nélküli
egy-szövetű sötétség gömb-sötétség
csíráatlan sötétség égtájtalan
A csodákkal a titkokkal teli
a termékeny a szivárvány-szívű
asszony belézuhan

Most lám

kialudt mindene

Csak tövis tüske csak sötétség
Lányunk anyánk nővérünk és hugunk
és szeretőnk vérezve és kihunytan
bolyong sehova-sem-vivő ösvényein

Szembejön vele három gyermek fülébe zöng egy férfihang
lát békés konyha-sarkot forró ágy illata csapja meg orrát
érez fullasztó teljességet emberműhelyt érez magában
könyvet fog föl álomból ébred ölbe bújik és ölbe vesz
de mégis mindez töredék köztük hiány hiány hiány
de mindezt ő teremti csak vagy ő sem a ragaszkodó
élet szeretne megmaradni az egyre lakhatatlanabb
kedves tagokban s persze vérét használja építőanyagnak
holott a vérét kozmikus apály sodorja szívja

Miféle rendbe illik ez ?

S lehet-e még rend ezután ?

Szólíthatjuk kiálthatunk

más lett az anyanyelve más

Nővérünk anyánk szeretőnk

kinek egy pillantás kinek

elég volt egy-egy mozdulat

félig-nyitott száj dörmögés

értette tudta akibe

kéréseink szándékaink

csábulva dőltek szinte mint

a völgy mélyébe patakok:

nővérünk anyánk szeretőnk

zárt lett konok lett idegen

Lehet-e még rend ezután ?

Falon túl kereng sehova-sem-vívő ösvényeken

jaj! jaj!

kígyó-ösvényeken ravasz kanyarok hurkain

jaj! jaj!

a só a szén a víz a mész

a szép szövetség tagjai szétválni készülődnek

jaj! jaj!

ami meg összefogta őket az egyszervolt Erő

mint kirablott fészke madár

jaj! jaj!

kínjai fordított villámán fölcikkanni készül az űrbe.

Higgadt perceimben

Ha most beszélni tudnék veletek
elmondanám:

higgadt perceimben már magamat se
sajnálom értetek halottaim
de még kevésbé titeket
Láthatjátok hogy lábam merre megy
nincs itt mellébeszélés

Addig meg szikrázzék a nap
süssön belém
és süssön rajtam át
árnyéktalan

A minden élők útja végén
úgyis találkozunk.

*Egy távoli rokon temetésén
meglátogatom bátyám sírját*

Itt temettük hozzád egész közel.
Úgy emlékszem, nem ismerted, de tán
sejted, ki volt, hisz gyakran emlegettük.
Ő is csak ötvenhárom évet élt.

Jó volna, hogyha fölkeresnéd:
friss híreket kapnál felőlünk.
Megtudnád, úgy megy minden, mint odáig,
s mert olykor sem a lélek, sem a test
nem üzetik, azt hisszük még ma is,
hogy élni valami különleges-jó,
vagyis megtudnád, hogy nincs semmi újság.

Jó volna, hogyha fölkeresnéd,
segítenéd első lépéseit.
A föld felett kevéske nap sütött rád,
élet szegénye, nagy gyakorlatot
szereztél a dicső fondorlatokban:
a földalatti új világban is
nyilván hamar kiismerted magad:
mutathatnál és mondhatnál neki
néhány hasznos dolgot, néhány tanácsot.

És megbeszélhetnétek közben azt is,
hogyan várjátok a következőt
e nagy famíliából, és milyen
álmokkal szoktassátok rendhagyó
országotokra, hogy könnyebb legyen
válása majd.

Nos készül már haza
a gyásznép, én is indulok.

Befejezetlen nyár

Fiúk mi történt? Szépen megcsináltuk
mi évenként a búcsúesteket
Csak egyszer akkor nem azon a nyáron
mikor szokatlan parancsok szavára
hol egyikünk hol másikunk
ment el külön s vagy késve vagy sehogyse
jött vissza

Hát nem gondoljátok-e
fiúk hogy itt
sántít még valami?
Hogy így szó nélkül mégse volt való
idegen földekbe feküdnötök
vagy itthon kilépnetek a világból
Hogy ez a kor a búcsú-nélküli-
távozás kora volt ugyan de
ezt hiba volna elfogadnunk

Én még fiúk várom ma is
hogy a szokott helyen a fák alatt
a zöld vendéglőben találkozunk majd
hogy annak rendje és módja szerint
elparentáljuk a vakációt

Szeretném megtudni s megérteni
mi történt veletek velünk
Várom fiúk várom fiúk.

Gyászdal-töredék

V. J. tizenkétéves kislány feje két teher-
vagon ütközője közé került. Szörnyethalt.
(Újsághír)

— — — — —
Egyetlen roppanás a csont
cserepei a koponyában
Utak éjszakák örömök
vége

Az ív az űrbe lóg
törött karként az űrbe lóg
A sötétség pókjai
sietve ráfészkelnek

Ó a föld a virág alól
ó a víz a virág alól
kihullt kifolyt a föld a víz.

Várhatják a virág-várók
álmodhatnak szirmairól
álmodhatnak illatáról
Ha szirma lesz emlék-szirma
ha illata emlék-illat

Ő gyanútlan másik lábon
másik földön
szökdelt játszva tovább
Új fülébe
valami régi érthetetlen
roppanás visszhangja verődött
Válláról kezéről
egy alig kezdett s fölbomlott kötés
szálai lengtek hínárként csomóstul

Viszi őket
húzza-vonja
koptatja őket
s mire ő maga elolvad a légben
azok se lesznek sehol

Egyetlen roppanás a csont
cserepei a koponyában
vaskerekék vasütközők
csattanása
kegyetlen pont egy születő
mondat után
melynek alanya volt csak
még állítmánya nem

Kevesebb lett a simogatni-való
néhány tenyér éhes marad

Ha tervbe illett a tervet
mért nem tudta előre
a bástya-apa
s a fészek-anya?
Ha meg nem illett tervbe
miért nem
tudta jobban a szüntelen
zűrzavart
a bástya-apa
s a fészek-anya
hogymost csak legyintenének?

Egyetlen roppanás

a csont

a csont

a koponyában

a csont-cserép

a koponyában

Soha virág

soha mondat

éhes tenyerek

vége

vége

Fordított kígyó

Fordított kígyó

Amit én nyögve keseregve
te azt félkézzel és nevetve

A dolgok sokszor azt hiszem már
szolgálni gyűlnek lábaidnál

S mint a mesében ha kimondod
megoldódik hipp-hopp a gondod

Ha ölsz is amit ölsz az állat
cinkos csöndben múlik ki nálad

Törvényeid csak a tiéid
ha ellesik akkor sem értik
akkor is mint nekem magamnak
mindenkinek titok maradnak

Lám több mint húsz év napja-éje
bonckéses bűvár szenvedélye
lassú szemlélődő nyugalma
forgó hajszája gyűrt unalma
ünnepe lucska tisztasága
öledből nőtt három virága
élet midőn oly egy lehattünk
hogy csak húsunk le nem vetettük —

Mennyit tanultam én azóta
ég-föld-pokol bűsz firtatója

Nyílt ablak és ajtó előtttem
fény ömlött szét a vaksötétben

Hány dúvadat domesztikáltam
s ma füttyszóra nyaldossa lábam

Több mint húsz éve csak veled nem
semmire veled nem mehettem

Fordított kígyó ki a bőrét
vedlés helyett növeszti hétrét

Erős dajkám ki esteledve
kész bizton kész az új szerepre
s pislákoló szememre nézve
majd fölvesz karja bölcsejébe
fölvesz haját arcomra szórja
s fülembe zsongul altatója.

Rám számíthat

Koravén lóg a melle mindegy
állatok úrasszonya lett
azoknak meg mi kell ha van mit enni
s tiszta az almuk

Legyen vele irgalmas a munka
s az álom
sőt olykor a betegség:
dugja el régi képeit a dobozban
és az emlékezetben
hitesse el vele hogy sorsa teste
együtt-lép az idővel
hogy úgy volt jó ahogy volt és ahogy van

Rám számíthat én nem fogok beszélni
tőlem sose hall majd a bástya-mellű
izmos kamaszlányról ki a paraszt-
munkában (szégyenkező városi
szemem előtt) úgy mozgott mintha táncban
s kinek egy ákombákom levelét
olyan akár egy szál pipacs
őrzöm ma is

Én nem fogok beszélni
vagy legfeljebb mint aki messziről jött
és füle szeme van csak
s másról se tud mint amit éppen észlel.

Régi szilveszter

Tombola volt s tánc hajnalig.
Ternó, kvaternó... , porcelán-
bögrét és káposztagyálut
nyertem, s parasztlegény-barátaimmal,
mikor magunk maradtunk,
eljártam egy kesergőt.
Aztán meg szürkület felé
újévet indultunk köszönteni.

Egy ifjú párhoz vitt első utunk.
A férj — kevéssel azelőtt legény-
pajtásunk — ádáz bömbölésre
eresztett csak be.

A szobába törtünk.

Az asszony két fonatba bontott
hajával, pislogó szemével ágyban
maradt, és csöppet sem látszott örülni.
Cigánydalt ordítottunk, bort kerestünk.
A férj hosszú alsóban futkosott,
míg nem került elő ital.

A melegtől, a döngölt szoba föld-
szagától, az asszonytest és az ágy
illatától szédülve támolmogtam
ki a szabadba, szinte úgy vedeltem
a csípős, tiszta levegőt, de ekkor
egyszerre fájni kezdtem, szóval
s rosszkedvű lettem, és hiába
kérdték társaim: „Mi van veled?”,
otthagytam válasz nélkül őket.

Rézhangú trombiták

Majd az ég aludni akarna
veled vágyná szemét lehúnyni

Bolyhos ködökbe bújt a város
tejüveg állt a fák elébe

Öreg töltés a Duna partján
lakodalmas víg banda fújja

Nyelvemen az olcsó bor íze
nemrég csókolt meg a menyasszony

Szerettem akkor is szerettem
hancúrozhattam fészek őrzött

Rézhangú trombiták rezegnek
zene csillog a tompaságban

Nekem is van párom a táncban
de ez a párom nem a párom

az én párom mellembe bújt el
mindenkire mosolygok érte

Kimennék a köd rám ömölne
körülmölne foglya lennék

Hanem rézhangok zengenének
arcon csókolna a menyasszony

Eljönne értem a menyasszony
megszöktetne a régi banda.

Valahol képletes

Valahol képletes zugokban igazi
ajándékok miközben elcsalták volna százan
mesével lobogó vallomással erővel
a hódító gyönyör mindig-faló hevében:
te őrizted nekem mindig-faló hevemnek
előbb személytelennek csak később ismerősnek
hittel hívén amit szégyenkeztem tagadni
hogy üdvösségedet kapod tőlem cserében

Kezed üres kezem üres mi lesz velünk ?

Tűz és jég

Tücsökhang fekete fodra
reszket föl a csillagokra
a csillagok is remegnek
ében jégben dideregnek

Parázs ég csontjainkban
ereinkben áram cikkan
testünk tornyos-nagy máglya
az ég magasát veri lángja

Tűz-ujjad ahol érint
bőröm majdhogy kivérzik
ami bennem legbent székel
az is hozzád veszékel

az is jutván közeledbe
beléd átcsapni szeretne
s bár összekavarva a rendet
veled egybeömölni benned

A csillagok remegnek
ében jégben dideregnek
Zuzmara hull az égből
szánk széle vacogva kékül

Testünk tornyos-nagy máglya
tarajostul megfagy a lángja
s vészjelként olthatatlan
vöröslik az alkonyatban.

Időtlen

Nem az hogy én s te... Ez kit érdekel?
Hanem a régi és mai
s majdani szeretők —

Sokáig nem mert fogalmazni
szájuk se testük
Voltak egymásnak ismerős
voltak embertárs voltak senki több

De valahol már egymáshoz hajoltak
egy ágyban tértek nyugovóra
egyszerre borzongtak meg néhanap

Aztán a jelek sokasodtak
s a maguknak megtanult szerepet
nem bírták titkolni tovább

Furcsállták hogy mintha visszhang verődne
mintha tükörbe néznének olyan

Akár a régi és mai
s majdani szeretők.

Este

Visszatartott-lélegzetű világ
legyőzetésből nőtt harmóniák
midőn a béke béke már a cél
s a megnyugvás a legfőbb szenvedély
mert fölgyülemlett úgy a harc belül
hogy kis híján túlcsondul és kidűl
s — olvasztott érc — árad félelmesen

Távol villámok késő szerelem.

Röp-vallomás

A jó gyümölcsök húsok a hegyi
táj a kényelmes ágy takargatott
gyöngéim a tükör s a tiszta versek
közé kerültél számomra szeretlek.

Triptichon amoris

1.

Ó e szerelem! Ha több se volna,
világraszóló éhségem ellen
de gyöngé volna,
de semmi volna!

Száz gyomrot kell megtöltenem,
ezer szájat kell jóllakatnom.

Hol a tavaszok, hol a hajnalok
izgalma-láza?
Hol az ősök,
hol az alkonyok fészék-illata?

Hol a levegő körülöttem?
Botolva kapkod a tüdő.
Hol a levegő körülöttem?

Hol a fény? Korom szállt a napra.
Hol a meleg? Elbújt a nap,
nyirkos felhők mögé lapult.
Ruhaszáritó padlás a világ.

Hol a tudós nyelv? Duruzsolhatok,
kiálthatok, nem bólínt vissza értőn
a fal, a fa, a kávésbögre széle.

Hol a kerektség, hol az ég,
apám, anyám, testvéreim,
az első rímek, első lányok,
az út hossza, a gödör messzesége,
testem könnyű hajlásai,
könnyű testem szép bűnei,
szép bűneim örömei?

Ó e szerelem! Ha több se volna,
de semmi volna,
de semmi volna!

Monstrum-éhségem fölriadt,
száz torka, ezer szája tátog:
táplálékomnak kellenél,

táplálékomnak kellenél!

2.

A szeretők elkomolyodnak.
A szeretőkre gond zuhan.
Nincs ennél játék igazabb,
nem lehet benne játszani.
Egy mozdulat, szemvillanás
véletlen sóhaj: végzetes
jel, jelkép.

Mindig sors forog
kockán, mindennek árnya nő,
öblös-makacs visszhangja támad,
sok ágbogú értelme nő.

Vigyázz, ha karod emeled,
vigyázz, ha szoknyád igazítod!
Én is mint a fontos rabok,
kikre személyes őr ügyel,
éberem élek érdekedben,
hogy a játék játék legyen,
míg föl nem falja az idő.

3.

Féltenélek, de vajon ki a gyöngébb ?
Pokolra induló Istár, van mit levetned.
Nekem szinte bőröm maradt csak,
szinte csak életem maradt.

Felőlünk nyilván elvégeztetett.
A kirajzolt jövő ábráiba
engedékenyen ömlik bele sorsunk.
A jaj nem menti, fullasztja a szívet.

Hús szél csap föl az örvény mélyiből.
Tudnom kellene, hány nap a világ.
Úgy markolnom, s lazítanom a markom,
hogy ne kelljen majd fölfeszíteni.

Te légy okos! Ha van kedved, lehetsz.
Lobogás helyett másik lobogás,
máglya helyett, tűzvész helyett
békességes-langy enyhület,

melybe távolról villog láng, üvöltés
távolról zúdul majd, attól, aki,
mert késő veszténie már:
mindent veszít.

Lélek és ős

Letört ág

Zengő, muzsikás sátor itt fölöttem
a virágbaborult nagy kajszifa.
Ezernyi méh az ágbogak között.
A világ: zsongás, a világ: virág.

S a törzs mellett egy bimbóban letört ág.
Kinyílni próbál s gyéren nyílik is.
Nem bírja, hogy a felhőkig csapó,
határanincs életben ő ne éljen.

Nehéz április

Rágják a szavak szám, felhős a világ,
köd fekszi be szívem, dideregnek a fák.
Beszélni szeretnék, kimondani, ó,
oldódjon a fojtó oldódnivaló.

Hát persze a felhők! Túl rajtuk a nap,
túl rajtuk a kék ég szikrázva ragyog.
Elmennek a felhők, kék mindig az ég.
Hát persze a bölcsnek e vígasz elég.

Búsongani, zúgni, nevetni nagyot
én csak, ha okom van, bírok s akarok.
Ha — mint a pohárból kicsordul a víz —
belőlem az ének csordul maga is.

Majd győz a tavasz. Jó. Még ő van alul.
Országos eső hull, csattog konokul.
Rágják a szavak szám, üdvömbe kerül,
kimondani ezt s most ha nem sikerül.

Újjárendezés

Ez nincs többé az él tovább
amaz meg ott új Fák virágok
tavasz Hogy is van és hogy is lesz?

Tél volt a tetszhalál szaka
de a nyár bennem folytatódott
teljessége meg csonkasága

Gyümölcsökbe haraptam és
leveleket tépkedtem és
füves árnyékba heveredtem

Íme az élő bizonyíték
íme az élő cáfolat
most kerül minden a helyére

Szélesre kell a szívet tárni:
könnyen menjen ha veszteni
könnyen menjen ha nyerni kell

Aki belém néz nemsokára
először nyilván rám sem ismer.

Áprilisi változatok

1.

Az ének fényét a szürkesség
lobbantja föl a fény a fül fénye
mindent beföd s a szem
nyugodtan hunyorog érzi
hogy a jó erő erősebb
közeleg a szem fénye is már
s akkor ki lehet állni
az ég alá: a csontok
furataiban a vér
vastag nedveiben
s a szív
sikátoraiban
fölkél a nap

Ó hajnali madárkar!

2.

Valami jöttmentnek néznek bizonnal
a kert madarai a rengeteg friss
levél virág formálódó gyümölcs közt
a gazdag földön melynek asztalán
ők táplálékuk mindig meglelik
valami jöttmentnek ki úgy remélik
kicsit marad csak és máris továbbáll
mert napnak fénynek levegőnek és
állatnak és növénynek az egész
békésen zümmögő harmóniának
nincs semmi de semmi szüksége rá.

3.

Madárszó virágzó gyümölcsfák nyirkos fűszag tavasz
most április van rólatok
kellene verset írnom tavaszi
verset

De én már jó néhány nap óta
egy korhadt törzshöz járok vissza folyton
mely mégis így is koronát nevel
s holott a pusztulás országa szinte
úgy tartja magasba az életet
mint vénasszony-kar virágkosarat.

Távoli házak

Itt nem riasztják annyian
itt lomhább a sötétség
Nagy tömbjeit kevesebb váll viszi
könnyebben beroskad az alagút
mely egymáshoz és magunkhoz vezet
Itt tehetősebb a magány
ügyetlenebb az áldozat
S ha égre száll a hold
itt ezüstsobrokat farag
sajgássá válik a természetes vágy
húsunkban fölébred a gyermek.

Vers nélkül

Szinte hajnalban lehevertem
e lobogó zöld nyári kertben,
s unszoltam, vártam szeliden,
hogy a múzsa enyém legyen.

Most késő délutánra jár,
de papirom üresen áll;
s kár volna magam gyötrenem
sorokkal, verssel töltenem.

Szirt-nyugalom, kör-teljes élet,
igaz állatok és növények!
Ilyen csodák közt mit keres-
ne, mire lenne jó a vers?

Alkonyodó város a hegyről

Előbb a tetők meg a tűzfalak
s a kémények lázongó tönkjei
aztán az ablakok
majd az utcai lámpák
végül egy roppant fekete korong.

Megtartani

Spirális füttyszót ír a gerle-szárny,
amint a lombból a madár kiszáll,
s szerelmes hasbeszélőként meleg
búgással összefonja a leget;

meleg búgással, szinte pelyheket
hullatva szét a csöndes kert felett,
hol a tövek köré lapult az árny
e későnyári koradélután.

S mindez bennem s mindebben semmi új,
de oly igaz s oly bírhatatlanul,
hogy le kell írni s úgy megtartani:

hadd tudjam majd a téli ég alatt
ricsajgó-forgó varjú-áradat
mögött is látni még és hallani.

Augusztusi éj

Az égbolt lassan elfordul nyugatnak
a Göncöl rúdja átkaszál fölöttem
Kihúnynak a fényszóró ablakok

Nem tudni hol bős házőrzők ugatnak
ezerhangú tücsökkar zeng köröttem
Magam vagyok nagyon magam vagyok.

Lélek és ősz

Akvarell-táj kő-lélek márvány-lélek
A márványnak nem árt a pára nem árt a kőnek
Láthat a szem bolyhos kontúrokat zilált
síkokat omlatag szerkezetet: a lélek
kő márvány a lélek a változó évszakra mitse hederít

A lélek évszakai mások a lélek ideje más:
vénebben jár a vén tőkék és fák között
ismeri makacs ritmusuk buzgó rabságuk ismeri
gyámoltalan védekezésük hogy mindenről lemondanak
csak megmaradjanak kopáran szürkén bármiképp

Egy-nyári lepkék bogarak tébolya pezseg mindenütt
a pusztulás előtti láz kavarja-űzi őket
A lélek kő-nyugodt előre s vissza tudja már
lepkék bogarak istene kiben szorozva-osztva
jelen van sorsuk-lényük valahány mozdulása

A pára majd fölszáll a lepkék bogarak tébolya kihuny
új arcot ölt a táj aztán megint aztán megint
cirmosodik a szem kútja mélyül sötétedik
A lélek kő márvány a lélek szigorú és kemény
legföljebb néhány karcolásnyit változik.

Akkor már

Dolgukat megtették virágoztak teremtek
Hízelegtem nekik most hagyom a hidegnek
Kifelé a melegből nézem amint a kósza
vizes szél ágaik lazítja és csomózza
S ha majd eső se lesz már ha szél se fúj
s lassan módszeresen a fagy ha fölvonul
ha szűrő vágó hideg-fegyvereivel
hol ezt kinozza meg hol amaszt gyöngíti el
sőt hogyha kedve szottyan úrnak a gyilkolásra
egyiket-másikat halálig is csigázza
hisz nem segíthetek morgom majd úgysem ezen
akkor már ki se nézek szemérmesen.

El kell viselnem

Idén is volt tavasz

békételen

s nyár, vígan termő és teremni kénytelen,
órák, percek, méltók túlélni az
időt, vagy másképp, hogyha élve nem,
maradni meg.

Mit tudtam tenni értük ?

Láttam csodáik,
mégis ritkán jutván odáig,
hogy burkot is vonjak körük,
s őrizzem őket épségben sokáig
mindenkinek.

Kevés vagyok a zúgó

időt torlasztani,

kevés az elmúlást múlasztani:

nincs rajtam át kibúvó,
csak néhány apró rést tudok szakasztani
a napnak.

Különben háborogva

és tehetetlen

el kell viselnem,

hogy lökjön sárba és mocsokba
derűt, zöldet kérlelhetetlen
az ősz.

Paysage

Madarak a hófelhő-szürke égen
Látóhatárnyi pusztaság
szemernyi élet
Íránya lám van a madárcsapatnak
célja ki tudja
bár kanyar nélkül tűnnek el
az átlátszóból nőtt homályban.

Téli ünnep

A sár éppúgy sár, mint akármikor. Éppúgy bemocskolja a kristály-szél alját, mint például három hete. Éppoly szomorú a málló vakolat porlása a falon s a leveletlen gallyak bádogcsörgése az akácfán.

De jön az ünnep, s nő, fényesedik. Megtölti a szívet, s kidől belőlük. A sár, a gally-csörgés, a málló vakolat: kellék lesz, épp idevaló. Az ünnepé, mely hívja őket, s lábához szelídíti. Az ünnepé, mely oly mérhetetlenül hatalmas, hogy még ellenségét is magához engedheti kockázat, aggodalom nélkül.

Az ünnep a szív legfőbb gazdagsága.

108.912

Tartalom

Ellenpontok

Ritmus, rend, zene	7
A test csodái	9
Villanások	10
Igénytelen Faust	11
Ellenpontok	12
Jön az angyal	13
Kifelé	14
Kakasszót várva	15
Jobb ha előbb	16
Mentség	17
Rendhagyó napok	18
Nő kutyával	19
Kiűzetés	20
Philémon és Baukisz	21
Gyermeki bölcsességem	22
Hazafelé	23
Két metamorfózis	24
Lámpás	25
Négy napja-éje	26
Egy szerkesztőre	27
Bogácsné és a púp	28
Vázlatok portrékhoz	29
Példa	31
Küszöb	32
Verseim sorsa	33
Ideje lenne	34

Család

- Kodály 37
Franz Kafka: Levelek Milénához 39
Rousseau a vámos 41
Bátyám beteg 42
Szeretet 43
Család 44
Otthon Három lány 45
Változat egy Li Taj-po-versre 46
Bolyongó 47
Higgadt perceimben 50
Egy távoli rokon temetésén meglátogatom
    bátyám sírját 51
Befejezetlen nyár 53
Gyászdal-töredék 54

Fordított kígyó

- Fordított kígyó 59
Rám számíthat 61
Régi szilveszter 62
Rézhangú trombiták 63
Valahol képletes 65
Tűz és jég 66
Időtlen 67
Este 68
Röp-vallomás 69
Triptichon amoris 70

Lélek és ősz

- Letört ág 75
Nehéz április 76
Újjárendezés 77
Áprilisi változatok 78
Távoli házak 80
Vers nélkül 81
Alkonyodó város a hegyről 82
Megtartani 83
Augusztusi éj 84
Lélek és ősz 85
Akkor már 86
El kell viselnem 87
Paysage 88
Téli ünnep 89

Felelős kiadó a Magvető Könyvkiadó igazgatója
Felelős szerkesztő Csanádi Imre
Műszaki vezető Beck Péter
Műszaki szerkesztő Bezúr Györgyi
Kiadványszám 1081 · Megjelent 2000 példányban
4,8 (A/5) ív terjedelemben, Bodoni betűtípusból
MSZ 5601-59 és 5602-55 · MA 701-1-6870
68.1133.1 Alföldi Nyomda, Debrecen

